

L. Simon László beszéde a Nagykőrösi Zsidó Templom felavatásának 90. évfordulóján

Lázár János Miniszter Úr nevében tisztelettel és szeretettel köszöntöm Önöket, sajnálom, hogy Miniszter Úr nem tud személyesen részt venni a mai eseményen, de jókívánságait küldi az egész ünneplő közösségnek.

Ha pontosak a krónikák, akkor nemcsak azért vagyok itt most ünnepelni, mert ezt a szent helyet 90 esztendővel ezelőtt avatták fel, hanem azért is, mert két év híján immár két évszázada annak, hogy zsinagógában magyar nyelvű prédikáció hangzott el. Százhetven esztendeje annak, hogy a Nagykőrösi Zsidó Templomban ugyancsak először magyar nyelven tartottak istentiszteletet, amire Feldmájer Péter beszédében is utalt.

Nagyjából ezzel egy időben, körülbelül 200 évvel ezelőtt született meg az a modern magyar nemzet, amelynek mindannyian leszármazottjai, örökösei vagyunk. Márpedig a nemzeti eszmét felkarolók között már ekkor, 200 esztendővel ezelőtt is ott találjuk a zsidókat is, akik már ekkor sem csupán zsidóként gondoltak önmagukra, hanem magyar zsidóként, aztán egyre inkább zsidó magyarként is.

1848-ban honfitársként harcoltak együtt a nemzet függetlenségéért a kőrösi reformátusok, katolikusok és izraeliták. Félre ne értsék hölgyeim és uraim, nem akarom utólag megédesíteni nemzeti történelmünknek azon fejezeteit, amelyek keserűek voltak. Tudom én is, hogy 200 éve a többségi társadalomnak még csak a leghaladóbb alakjai gondoltak így a magyar zsidókra. Például olyan személyek, mint amilyen Eötvös Károly volt. Aligha véletlen, hogy Eötvös életének utolsó választókerülete, amit országgyűlési képviselőként szolgált, éppen a nagykőrösi volt. Tudom, hogy ez a 200 év nem volt híján a középkori vérvádaknak, üldöztetéseknek és jogfosztottságnak, hogy úgy mondjuk, az emancipációnak. Ám a tény akkor is tény. A nemzeti eszme megjelenése az itteni zsidó közösségekre is hatással volt. Még inkább fordítva, a zsidó közösségek is hatással voltak a modern magyar nemzettudat kialakulására.

Az, hogy zsidó testvéreink magyarként gondoltak magukra, hogy a hűségüket és hazaszeretetüket már 200 éve felajánlották a magyar nemzetnek, aligha vitatható. Elég megnéznünk az I. világháború magyar mártírjainak a névsorát, itt ebben a zsinagógában is. Mikor bejöttem, arra kértem Feldmájer Sándort, hogy mutassa meg a helyreállított emléktáblát a zsinagóga bejáratánál, amely önmagában is szimbolikus értékű. Az I. világháborús hősök nevét felsoroló fekete márvány táblát a nyilasok leverték, majd

napjainkban, a helyreállítás során a hiányzó darabokat fehér márvánnyal pótolták. Vajon hányan tudják, hogy a Dohány utcai zsinagóga területén lévő kisebb imahelyet azért nevezik a Hősök templomának, mert az utókor emléket akart állítani annak a 10 ezer magyar zsidó, vagy zsidó magyar hősnak, aki a hazájáért esett el. E magyar hősök közül jó néhányat az a közösség adott, amelynek most a templomában vagyunk. Ott azon a fekete márványtáblán, amelyre az előbb utaltam, az ő neveik is olvashatók. 1944-ben ezt a táblát a nyilasok összetörték, de a hősök hőstetteit nem lehetett eltörölni. Akiket idegen szívűnek, hontalannak és hazaárulónak neveztek, azok valójában életüket áldozták a hazájukért.

A táblát éppen tíz éve, a templom 80. születésnapján a hitközség – mint az előbb utaltam rá – felújította, a hiányzó részeket pedig fehér márvánnyal pótolta. A mi magyar történelmünk, a mi közös történelmünk tele van ilyen fehér foltokkal. Nekünk, magyaroknak élet és halál kérdése, szó szerint élet-halál kérdése, hogy minél kevesebb ilyen fehér foltja maradjon nemzeti históriánknak. De leginkább az, hogy többé ne legyen se fehér foltja, se mély repedése és törése.

Ebben a szimbolikus történetben a szembenézés szükségességére eszmélhetünk rá, valamint arra is, hogy a vészorszaknak az áldozatai és az elkövetőinek egy jelentékeny része is magyar volt. A Holokauszt számunkra egyszerre nemzeti tragédia és nemzeti szégyen.

A fekete márványtábla történetében és általában a Nagykőrösi zsinagóga történetében észre lehet és észre kell vennünk valami mást is. Azt, hogy az élet él, és élni akar. A magyarországi zsidó közösség és kultúra az elmúlt évtizedekben újra pezseg, virágzik, fejlődik.

Ez a zsinagóga nem egy művelődési ház, ez a zsinagóga nem egy egykori szent helyből átalakított múzeum, ez egy élő közösség otthona. Fontos, hogy békeességben, szeretetben tudjunk együtt élni, keresztények és zsidók. Reméljük, a kölcsönös megbecsülést a jövőben nem árnyékolják be olyan szerencsétlen momentumok, mint ami például Petrás Máriával történt.

Azt ünnepeljük tehát ma, hogy ez a templom túlélte a pusztulást, hogy ez a templom megújult és megszépült. Ez a templom persze azért tudott megmaradni, mert Nagykőrösön volt, maradt és van zsidó közösség, hogy itt a mai napig működik a hitközség.

Ezt a templomot 90 éve a közösség támogatásából, a módosabb polgárok adományaiból, a szegények hitsorsosaik munkájából építették fel. Nekik köszönhető az, hogy Nagykőrösön 90 éve áll és működik a zsinagóga, ahol a magyar zsidók, zsidó magyarok imádkoznak a jó Istenhez, a családjukért, a nemzetükért és a hazájukért, mindannyiunkért. Remélem, imáink meghallgatásra találnak.

Isten áldja a zsidó és nem zsidó magyarokat, Isten áldja Nagyőröst, Isten áldja Magyarországot és Isten áldja a sokszínű, de osztatlan magyar nemzetet!

(Elhangzott 2015. augusztus 30-án, Nagyőrösön)